

N:o 21.

Ank. till Riksd. kansli den 5 april 1902, kl. 4 e. m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående beskattning af cigarrer och punsch.

I en inom Andra Kammaren af herr *C. H. Björck* väckt motion, n:o 138, i hvilken nio af kammarens ledamöter instämt, har förslag framstälts,

»att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till en ytterligare beskattning af *cigarrer* och *punsch* i syfte att låta en medelstor cigarr beläggas med 1 öres och en tredjedels liter punsch med 25 öres förhöjd skatt i afsigt att erhålla bidrag till försvarsverkets ändamålsenliga ordnande».

Till stöd för detta förslag anföres i motionen följande:

»Då statsverket är i behof af förökade inkomster i och för försvarsverkets tidsenliga ordnande, så har man, såsom rätt och billigt är, i första rummet tänkt sig att anskaffa dessa inkomster genom direkt beskattning. Mig synes dock att äfven på indirekt väg statens inkomster för nämnda ändamål skulle kunna ökas, om sådana artiklar mera än nu blefve beskattade, som äro att betrakta som lyxartiklar, helst om bruket af desamma kunna anses skadliga, och i synnerhet om deras förbrukning sker af de i ekonomiskt hänseende mera lyckligt lottade samhällsmedlemmarne.

Bih. till Riksd. Prot. 1902. 5 Saml. 1 Afd. 18 Häft. (N:o 21). 1

Såsom sådana beskattningsföremål tänker jag nu särskildt på artiklarne *cigarrer* och *punsch*. Dessa varor förbrukas numera i stora kvantiteter, och ingen torde väl påstå, att de äro oskadliga.

Den egentliga arbetsklassen använder ju tyvärr äfven icke obetydligt af både tobak och spirituosa, dock tror jag man har rätt påstå, att det är i andra former, som de förbruka dessa varor. En förökad skatt på cigarrer och punsch skulle således ej drabba dem i någon nämnvärd grad. Ett öres skatt på hvarje cigarr och 25 öres på hvarje halfbutelj punsch vore för öfrigt en föga känbar beskattning, och äfven om den skulle kännas, så behöfde verkan deraf ej blifva någon annan än en inskränkning i bruket af dessa skadliga njutningsmedel, eller att en del ungdom aldrig lade sig till med sådana dyrbara och skadliga vanor.

Huru denna skatt skulle uttagas tror jag mig ej om att bestämma, utan skulle vilja öfverlemna detta till Kongl. Maj:ts bepröfvande. Att konsekvensen af skatt på cigarrer skulle vara införande af tobaksmonopol för staten, tror jag dock ej är nödvändigt. Om t. ex. en låda med 50 medelstora cigarrer belades med en 50 öres stämpel; om vigten af en sådan låda — taran inberäknad — toges till enhet för huru stor stämpel hvarje låda med cigarrer (och eventuelt cigaretter) skulle bära, så att hvarje påbörjad vigtenhet skulle bära ytterligare 50 öres stämpel; så vore detta ju ett sätt att lösa frågan, hvilket hade den fördelen, att de dyrare cigarrsorterna, som i allmänhet äro större, äfven blefve belagda med större skatt. Men må hända kunde Kongl. Maj:t utfinna en ännu mera praktisk lösning. Hvad punschens beskattningssätt angår, så torde detta ej vara förenadt med några vidare svårigheter. Måhända skulle de värnpligtige endast genom de skatter jag nu föreslagit kunna beredas större dagaflöning eller någon annan förmån; måhända skulle den direkta beskattningen ej behöfva trycka så tungt på mindre bärkraftiga skuldror, och den af mig föreslagna skatten skulle vara föga känbar och kunde ej verka annat än välgörande.»

Gällande förordning angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker af den 24 maj 1895 föreskrifver i § 17, att för sådan rättighet till minuthandel med eller utskänkning af bränvin, som i stad innehafves på grund af burskap eller särskildt privilegium eller som är gällande för gästgifveri å landet, äfvensom för de genom inrop å auktion förvärfvade minuthandels- eller utskänkingsrättigheter skall erläggas afgift med 15 öre för hvarje liter af det bränvin, som beräknats komma att försäljas eller

hvarför afgift åtagen är; och är vidare stadgadt, att bolag, som fått öfvertaga all minuthandel med och utskänkning af bränvin i stad eller köping, skall för hvarje sålunda öfvertagen rättighet erlägga årlig afgift för 3,000 liter med 450 kronor.

Hvad sålunda finnes stadgadt om afgifter för försäljning af bränvin gäller, jemlikt föreskrift i § 1 mom. 2 i nämnda förordning, äfven om minuthandel med och utskänkning af sprit samt andra brända eller destillerade in- och utländska spirituösa drycker äfvensom drycker, hvilka äro dermed tillagade eller hålla en högre alkoholhalt än 25 procent, således äfven om försäljning af punsch.

Hvad nu först angår motionärens förslag om en ytterligare beskattning af *punsch*, råder det enligt utskottets förmenande intet tvifvel om lämpligheten af denna vara såsom föremål för dylik beskattning. Sistlidet års Riksdag har också fäst uppmärksamheten på frågan om accis å punsch. I sin skrifvelse af den 2 juni 1901 (n:o 120 sid. 64, 65), i anledning af Kongl. Maj:ts propositioner angående ny härordning m. m., yttrade uemligen sagda års Riksdag, efter en undersökning af hvilka nya eller ökade skatter kunde tagas i anspråk för att täcka de med försvarets ombildning förenade ordinarie kostnader, att ej allenast ur synpunkten att bereda staten ökade inkomster, utan äfven för att åtminstone i någon mån inskränka förbrukningen af en alkoholhaltig och särskildt i vårt land begagnad dryck, hvilken utan gensägelse kunde betraktas såsom en öfverflödsvara, vidare torde kunna hänvisas till införande af accis å punsch, som tillverkas för försäljning, hvarigenom en icke obetydlig inkomst borde kunna beredas statsverket.

Frågan om en ytterligare beskattning eller accis å punsch är emellertid ingalunda lätt att lösa. Olika meningar kunna råda om lämpligaste sättet för uttagandet af accisen; och vidare torde det nog möta svårigheter att anordna den kontroll öfver accisens utgörande, som, utan att för de enskilde kännas alltför besvärande, likväl eger förmåga att på ett effektivt sätt tillvarataga statsverkets rätt. Slutligen bör vederbörlig uppmärksamhet egnas åt bestämmandet af accisens belopp. I alla dessa afseenden tarvas en noggrann utredning, innan frågan kan till afgörande företagas. Vidare får utskottet såsom sin åsigt uttala, att det synes kunna ifrågasättas, huruvida en dylik accis bör åsättas ensamt punsch, eller om icke skäl kunde föreligga att utsträcka accisen äfven till andra dermed jemförliga alkoholhaltiga drycker och, i sådant fall, till hvilka. Äfven detta synes utskottet böra vid utredningens verkställande undersökas.

Utskottet finner fördenskull en utredning af denna fråga i nu an-

gifna hänseenden vara nödig, hvilket lämpligen synes böra ega rum genom Kongl. Maj:ts försorg. Visserligen kunde det, i betraktande af sistlidet års Riksdags ofvanberörda uttalande om införande af en accis å punsch, synas, som om någon framställning hos Kongl. Maj:t i nämnda syfte icke kunde erfordras; men då i nämnda uttalande någon anhållan om en utredning icke framstälts, samt i allt fall frågan om möjliga och lämpliga sätt att tillföra statsverket medel till betäckande af de ökade utgifterna är af utomordentligt stor vikt och så omsorgsfullt och allsidigt som möjligt bör undersökas, synes det utskottet lämpligt, att Riksdagen redan nu, och innan ytterligare behof af nya inkomstkällor för staten gör sig gällande, hos Kongl. Maj:t anhåller om en utredning i oförmälda syfte och framläggande af ett derå grundadt förslag.

Hvad återigen beträffar motionärens förslag, så vidt detsamma afser en ytterligare beskattning å *cigarrer*, synes detsamma i den form det i motionen framstälts icke böra föranleda till någon Riksdagens åtgärd. Till Riksdagens pröfning föreligga, som bekant, motioner om höjning af tullsatserna för arbetad tobak äfvensom om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om införande af tobaksmonopol. Frågan om beskattningen af tobak och tobaksfabrikat synes därför vid behandlingen af nämnda motioner kunna underkastas pröfning.

Utskottet hemställer på grund af det nu anförda:

1:o) att Riksdagen, i anledning af herr Björcks ifrågavarande motion så vidt densamma afser förslag om ytterligare beskattning å *punsch*, måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i hvad mån en särskild afgift för punsch och, om så anses lämpligt, äfven för andra dermed jemförliga alkoholhaltiga drycker må kunna stadgas, samt till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill utredningen kan gifva anledning; och

2:o) att herr Björcks berörda motion, i hvad den afser förslag om en ytterligare beskattning å *cigarrer*, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 4 april 1902.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

vid punkten 1:o):

af herr *Östberg*, hvilken anförde:

»Ehuru jag erkänner önskvärdheten deraf, att punsch och andra dermed jemförliga drycker beskattas högre än vanligt bränvin, anser jag det icke möjligt att för dylika alkoholhaltiga drycker stadga särskild vare sig tillverkningskatt eller försäljningsafgift. Tillverkningen af punsch och äfven af konjak är ytterst enkel och kan företagas af hvem som helst utan några apparater; det är därför fullkomligt omöjligt att kontrollera tillverkningen. Hvad åter beträffar en särskild försäljningsafgift, så synes den förutsätta, att punsch ej skulle få säljas annat än på buteljer, försedda med skattestämpel, men äfven om ett sådant, i många fall olämpligt, försäljningssätt stadgades, läder det möta oöfverstigliga svårigheter att dervid åstadkomma en något så när effektiv kontroll. Hvilken väg lagstiftningen än må välja, så inbjuder den till underslef, och sådana skulle enligt min mening höra till ordningen för dagen. Jag kan därför ej anse lämpligt, att Riksdagen begär utredning om stadgande af en särskild afgift till staten för ifrågavarande drycker. Men derjemte har jag den uppfattningen, att den extra beskattning å punsch m. m., som kan ifrågakomma, bör tagas i anspråk för kommunernas räkning. I städer, der all utskänkning och utminuterung af spirituosa är upplåten åt bolag, ega dessa bolag tillfälle att i viss mån reglera priset. Om man åsyftar att särskildt fördyra punschen å bättre utskänkingsställen, såsom motionären synes åsyfta, så kan detta mål lämpligast vinnas genom att gifva kommunerna rättighet att pålägga värdshus- och utskänkingsrörelse särskild näringskatt till kommunen.

På dessa grunder har jag ej kunnat biträda utskottets hemställan i första punkten»;

af herr *Brodin*, hvilken ansett, att utskottet bort hemställa om afslag jemväl å motionärens förslag rörande en ytterligare beskattning å punsch; samt

af herr *J. Bromée*, som anförde:

»Jag delar visserligen utskottets uppfattning, att äfven punsch är

ett lämpligt föremål för ytterligare beskattning, men redan nu är enligt gällande bränvinsförsäljningsförordning för nämnda vara stadgad särskild försäljningsafgift, hvarjemte skatt derå utgår i form af tull å arrak och socker. Härtill kommer, att, innan nu föreslagna eller liknande utvägar för beredande åt staten af ökade inkomster anlitas, man enligt mitt förmenande bör dels afvakta den verkan, den af Kongl. Maj:t föreslagna inkomstskatten kan visa sig medföra, dels ock invänta den tidpunkt, då behof af ytterligare inkomster gör sig gällande.

På grund af hvad jag sålunda anført, har jag icke kunnat biträda hvad utskottet i punkt 1:o) hemställt, och yrkar jag alltså,

att herr Björeks ifrågavarande motion, i hvad den afser förslag om ytterligare beskattning å *punsch*, måtte af Riksdagen afslås.»